

Studiedag 1+1=3 Wat met de familie?

An Vandeputte

Families zijn voortdurend in beweging: er is een tijd van zorgen voor kinderen, meelopen met pubers, aanmoedigen van de adolescenten en steunen van jonge ouders...

Maar wat als er iets 'hapert' ?

Psychische problemen bij een familielid vragen zorg van buiten, maar dat kan niet zonder de familie. 1+1=3 !

Hoe we kijken naar families is echter sterk veranderd de laatste decennia. Prof. dr. Peter Rober gaf een stand van zaken: bij de start waren gezinstherapeuten vooral creatieve pionniers, die vandaag de basis zijn voor evidence based programma's. De laatste 10 jaar tekenen zich twee trends af: enerzijds is er een trend tot meer onderzoek. Tegelijk zien we heel postmoderne en narratieve benaderingen opduiken uit de praktijk waarbij de therapeut niet langer de expert is, maar iemand die resources en competenties van families uitvergroot.

Maar ook uitdagingen en competenties van gezinnen zijn voortdurend in beweging. Prof. dr. Lemmens tekende voor ons bewegingen op veel vlakken uit. Op microniveau zien we hoe nieuwe gezinsfasen nieuwe evenwichten vragen. Maar ook op macroniveau zien we hoe gezinnen zich inpassen in een steeds veranderende wereld, en hoe ze zich over generaties heen ook aanpassen. Gezinnen zijn continu in beweging, deze bewegingen zijn noodzakelijk, en geven ook uitdagingen.

Wanneer patiënten in ons ziekenhuis zoeken naar nieuwe evenwichten kunnen we niet zonder hun familie. Gezinsgericht werken is onderdeel van herstel. In de namiddag laten we binnenkijken in hoe dit in verschillende programma's gebeurt. Onze stagiairs-psychologen

waren de reporters ter plaatse.

Familiegericht werken bij adolescenten

De afdeling Pathways is een systeemgeoriënteerde afdeling. De gezinswerking zien ze als een joint venture, een gewaagd verbond. Er wordt gewerkt met gezinsgesprekken en oudervergaderingen. Een model dat ze op deze afdeling gebruiken is het 'Developmental Biopsychosocial Disease Model (Chatlos)', waarbij ze druggebruik kaderen in de bredere context van aanleg en het faciliterend systeem van het gezin.

De afdeling Ter Berken werkt met een systeemtherapeutisch proces op twee sporen, een direct spoor en een indirect spoor. Het directe spoor zijn therapeutische interventies met het gezin, zoals gezinsgesprekken, oudergesprekken en gezinsgroepstherapie. Het indirecte spoor is het individueel proces van de jongere in groepstherapie. Hier wordt gewerkt met verschillende opdrachten, zoals het levensverhaal, gezin-sculpting, fotoreportage en de voorbereiding van de gezinsgesprekken.

Familiegericht werken bij volwassenen

Prisma: 'Van mono-, dia-, naar dialoog in de GGZ: hoe meer zielen...?' Er waren grote evoluties in de benadering van psychiatrisch zieken naar steeds meer

Prof. dr. P. Rober

Prof. dr. G. Lemmens

Workshop adolescenten

---

dia- en dialoog. De problematieken van de doelgroepen brengen een heel aantal thema's mee bij de families: onzekerheid, verwarring; sociale isolatie, schuldgevoelens, schaamte of financiële problemen bij de families.

Op de afdeling Prisma werkt men met verschillende familiegerichte werkvormen: familiecontacten, familiegesprekken, familiegroepen en in de werking met kinderen van ouders met een psychische problematiek staat de beleving van de kinderen voorop.

Ter Dennen: systemen (z)onder invloed: interventies bij middelengerelateerde problematiek.

In de afdeling Ter Dennen is de rol van het systeem uiteenlopend, gaande van ondersteuning, externe druk tot afhaken. Men moet steeds nagaan hoe de familie denkt over het probleem want er heersen vaak gangbare stereotiepen. De opname zorgt voor het doorbreken van de normale interacties met de familie, die erg wisselende hulpvragen heeft. Bij de mannelijke behandelgroep wordt de partner voor een individueel gesprek uitgenodigd dat tot doel heeft de problemen te inventariseren, het behandelplan voor te stellen en advies te geven i.v.m. het nemen van beslissingen en stappen in de relatie. In de vrouwengroep vindt er een koppelgesprek

plaats waarin de evolutie en verdere mogelijkheden tot ondersteuning worden besproken. Voor de familie van de twee groepen bestaan er een infogroep, KOAP (oudergroep) en een psycho-educatieve video kan worden bekeken. Bij de re-integratie thuis moet de patiënt zijn/haar positie terug innemen. De familie speelt een grote rol bij de dagtherapeutische begeleiding na ontslag o.a. door familiegesprekken op indicatie en een maandelijkse multifamilie-avond. Tijdens deze laatste worden er verschillende thema's besproken (vb. impact en verloop van afhankelijkheid). Het betrekken van de familie heeft tot doel de betrokkenheid te verhogen en het ontwikkelen van een gemeenschappelijke taal.

Familiegericht werken bij ouderen

In de zorg voor ouderen wisselen kinderen van plaats: als een oudere opgenomen wordt komen kinderen in de zorgrol voor hun ouders. Goede diagnostiek, goede behandeling en informatie van en aan hun gezinnen blijkt essentieel. Tegelijk blijkt gezinsgericht werken erg ondersteunend voor patient, team en context. Heel nieuwe zorgprojecten ontwikkelen zich ...